

Norden

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet dels regeringens skrivelse 2001/02:90 Nordiskt samarbete, med huvudsaklig inriktning på regeringssamarbetet inom Nordiska ministerrådet, dels en redogörelse till riksdagen 2001/02:NR1, avgiven av Nordiska rådets svenska delegation, som redogör för parlamentarikersamarbetet inom Nordiska rådet. Utskottet behandlar även en motion som väckts med anledning av redogörelsen samt motioner med inriktning på nordiskt samarbete från allmänna motionstiden.

Samtliga motioner avstyrks eller besvaras av utskottet. Utskottet föreslår att skrivelsen och redogörelsen läggs till handlingarna. I ärendet finns 2 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	5
Samarbete i EU-frågor	6
Samarbete med närområdet	6
Nordiskt samarbete på sektorsnivå	7
Redogörelsens huvudsakliga innehåll.....	9
Utskottets överväganden	10
Relationerna till närområdet	10
Nordbors rättigheter.....	11
Miljö- och hälsofrågor, sociala frågor	12
Regional utveckling, IT-satsningar m.m.....	12
Organisationsfrågor	13
Reservationer.....	15
1. Relationerna till närområdet (punkt 3).....	15
2. Organisationsfrågor (punkt 7).....	15
Särskilt yttrande.....	17
1. Särskilt yttrande angående ökat engagemang för de nationella parlamenten i det nordiska samarbetet (punkt 7).....	17
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	18
Skrivelsen	18
Redogörelsen	18
Följdmotion till redogörelsen	18
Motioner från allmänna motionstider	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens skrivelse 2001/02:90 Nordiskt samarbete

Riksdagen lägger regeringens skrivelse 2001/02:90 Nordiskt samarbete till handlingarna.

2. Redogörelse till riksdagen 2001/02:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående verksamheten under år 2001

Riksdagen lägger redogörelse till riksdagen 2001/02:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående verksamheten under år 2001 till handlingarna.

3. Relationerna till närområdet

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:U3, 2001/02:U203, 2001/02:U223 yrkande 1 och 2001/02:U303 yrkande 24 samt förklarar motionerna 2000/01:U705 yrkande 1, 2001/02:U268 yrkandena 1 och 12 samt 2001/02:U341 yrkandena 1 och 2 besvarade med vad utskottet anfört.

Reservation 1 (m)

4. Nordbors rättigheter

Riksdagen förklarar motion 2001/02:U341 yrkande 3 besvarad med vad utskottet anfört.

5. Miljö- och hälsofrågor, sociala frågor

Riksdagen förklarar motionerna 2001/02:U268 yrkande 4 samt 2001/02:U240 besvarade med vad utskottet anfört.

6. Regional utveckling, IT-satsningar m.m.

Riksdagen förklarar motion 2001/02:U268 yrkandena 5, 6 och 10 besvarad med vad utskottet anfört.

7. Organisationsfrågor

Riksdagen avslår motion 2001/02:U223 yrkande 2 samt förklarar motion 2001/02:U223 yrkandena 3 och 4 besvarad med vad utskottet anfört.

Reservation 2 (m, c, fp)

Stockholm den 25 april 2002

På utrikesutskottets vägnar

Urban Ahlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Urban Ahlin (s), Bertil Persson (m), Berndt Ekholm (s), Lars Ohly (v), Göran Lennmarker (m), Carina Hägg (s), Liselotte Wågö (m), Marianne Jönsson (s), Murad Artin (v), Jan Erik Ågren (kd), Sten Tolgfors (m), Marianne Samuelsson (mp), Marianne Andersson (c), Karl-Göran Biörsmark (fp), Birgitta Ahlqvist (s), Ronny Olander (s) och Rosita Runegrund (kd).

Redogörelse för ärendet

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringens skrivelse 2001/02:90 Nordiskt samarbete beskriver regerings-samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet. Ministerrådet tillämpar ett system med roterande ordförandeskap. Under 2001 var *Finland ordförande* och hade valt rubriken *Nordbo 2001* på sitt program. Ambitionen var att se samarbetet på olika områden ur den enskilde nordiske medborgarens perspektiv. Mot bakgrund av detta tillsatte Nordiska ministerrådet i mars en särskild utredare med uppgift att kartlägga *nordiska medborgares rättigheter* vid bosättning, arbete, studier och uppehåll i annat nordiskt land. Utredaren skall också lämna förslag till hur man kan förbättra informationen om nordiska avtal och konventioner till medborgare och myndigheter. I en delrapport som lämnades i oktober pekar utredaren på behovet av att öka medvetenheten om och bättre följa upp de nordiska avtalen. En slutrapport kommer att lämnas under våren år 2002.

Finland lade under sitt ordförandeskap särskild vikt vid uppföljningen av den s.k. Visemanspanelens rapport, som lämnades i oktober 2000, med förslag till inriktning av det *framtida nordiska samarbetet*. Till Nordiska rådets session i oktober lämnades den gemensamma rapporten *Ny nordisk dagordning* om uppföljningsarbetet. Nordiska rådet har i uppföljningsarbetet i första hand riktat in sig på organisatoriska frågor. Man har beslutat om en ändrad utskottsstruktur, som skall underlätta förankringen av de nordiska frågorna i de nationella parlamenten och bättre svara mot ministerrådets organisation. Nordiska ministerrådet har inriktat sig på att utarbeta en ny strategi som skall vara styrande för det nordiska samarbetet under de närmaste åren. Avsikten är att inrikta samarbetet på fem områden: *teknologisk utveckling* (särskilt IT och forskning), *välfärd* (i vilket inkluderas nordbors rättigheter), den *inre marknaden* i Norden, samarbete med *grannländer och grannregioner* samt *miljö* och hållbar utveckling.

En strategi för en *hållbar utveckling* i Norden trädde i kraft den 1 januari 2001 och utgjorde underlag för diskussionerna vid Nordiska rådets temakonferens Ett bärkraftigt Norden i april och en extrasession i juni. En särskild arbetsgrupp som har tillsatts inom Nordiska ministerrådet arbetar med uppföljningen. Bland annat skall gruppen ta fram indikatorer för hållbar utveckling kopplade till strategin.

Baserat på ett förslag från ministerrådets generalsekreterare – Budgetanalys 2000 – Den nordiska budgeten – utarbetades år 2001 ett ministerrådsförslag till *ny budgetprocess*, som överlämnades till Nordiska rådet. Syftet är att förbättra styrningen av verksamheten samt att öka flexibiliteten i budgeten och därmed utrymmet för nya politiska initiativ. Berörda samsamarbetssektorer inom ministerrådet kommer in i budgetarbetet på ett tidigare stadium. En särskild budgetpost inrättas för nya politiska initiativ. Samrådet med Nordiska

rådet i budgetarbetet förnyas. Från år 2002 har de nya budgetreformerna börjat tillämpas.

Samverkan med frivilligorganisationerna, där *Föreningen Norden* intar en särskild ställning, är ett viktigt inslag i det nordiska samarbetet. Informationskontoret Norden i Fokus och servicetelefonen Hallå Norden är viktiga redskap för att göra det nordiska samarbetet känt och för att nå ut till medborgarna.

Samarbete i EU-frågor

Genom att tre nordiska länder är medlemmar i EU och Island och Norge är parter i EES-avtalet har alla nordiska länder en mycket nära anknytning till det europeiska samarbetet. Samarbetet i EU- och EES-frågor intensifierades under år 2001. De *nordiska EU-ländernas statsministrar* beslutade vid sitt möte i juli att börja träffas för samråd inför Europeiska rådets möten. De första samrådsmötena hölls i oktober och i december inför toppmötena i Gent och Laeken. Island och Norge informerades om diskussionerna.

Nordiskt samarbete i EU-frågor har i första hand karaktär av samråd och informationsutbyte. Dessa frågor är stående punkter på dagordningen vid möten i Nordiska ministerrådet.

År 2000 stiftade riksdagen de lagar som behövs för ett svenskt operativt medlemskap i det s.k. *Schengensamarbetet*. Vidare inleddes utvärderingen av de nordiska länderna inför ett operativt medlemskap, vilket pågick även under början av år 2001. Utvärderingarna utföll väl, vilket medförde att de nordiska länderna från den 25 mars, i enlighet med rådsbeslutet år 2000, tillämpar Schengenregelverket fullt ut och att den inre gränskontrollen mellan Norden och det övriga Schengenområdet därmed har upphävts.

Samarbete med närområdet

Samarbete med närområdet – de tre baltiska länderna, nordvästra Ryssland, Barentsområdet och Arktis – är prioriterat för Norden. Sålunda hålls det ett årligt möte mellan de nordiska samarbetsministrarna och deras motsvarigheter inom Baltiska ministerrådet. I ministerrådets budget för år 2001 uppgick det särskilda närområdesprogrammet till 70 miljoner danska kronor. Insatserna är ett komplement till insatser som görs nationellt och genom andra internationella organ. En stor del av resurserna satsas på projekt med inriktning på *demokrati, välfärd, bärkraftigt resursutnyttjande* och *marknadsutveckling*. Olika former av stipendie- och utbytesordningar är också viktiga inslag i programmet. Dessutom görs insatser över ministerrådets budget även inom olika samarbetssektorer. De samlade insatserna är därför avsevärt större och bedöms uppgå till totalt närmare 20 % av Nordiska ministerrådets budget.

De nordiska finansieringsinstitutionerna, Nordiska investeringsbanken (NIB), Nordiska miljöfinansieringsbolaget (Nefco) och Nordiska projektexportfonden (Nopef), har verksamhet med inriktning på närområdet. NIB har en särskild ordning för lån på förmånliga villkor för finansiering av miljöpro-

jekt i närområdet. Nefco har en riskkapitalfond för lån till miljöinvesteringar i närområdena och en miljöutvecklingsfond som gör insatser i närområdet.

Under året uppmärksammades att det var tio år sedan *de nordiska informationskontoren i Tallinn, Riga och Vilnius* inrättades. Kontoren har spelat en viktig roll för utveckling av kontakter och kulturellt utbyte mellan de baltiska och de nordiska länderna. Ministerrådet önskar även etablera en informationspunkt i *Kaliningrad*. Diskussioner med ryska myndigheter om denna fråga har fortsatt under 2001.

Det pågår en *översyn av de strategiska målsättningarna* för närområdes-samarbetet. I en särskild rapport, *Närmare Norden*, föreslås en med tiden ökad tonvikt på insatser i det ryska närområdet. Andra förslag går ut på en koncentration av insatserna till större projekt, ökad mottagarstyrning och en större differentiering av insatserna på de olika mottagarländerna. Rapporten har behandlats i de nordiska samarbetsorganen under år 2001 och dess förslag kommer att implementeras i ett nytt närområdesprogram för perioden 2003–2005. Under året inrättades en ny rådgivande kommitté för närområdes-samarbetet med representanter för de nordiska ländernas utrikesdepartement.

Nordiskt samarbete på sektorsnivå

Samarbetet inom sektorn för *utbildning och forskning* skall fokusera på kompetensfrågor och livslångt lärande, evaluering, informations- och kommunikationsteknik (IKT), språksamarbete, mobilitet och ömsesidigt erkännande av studieresultat, arbetsdelning samt nordisk utbildning och forskning i ett internationellt perspektiv. En särskild rådgivande IT-policygrupp har under år 2001 fokuserat på nordisk distansundervisning och nordiska virtuella högskole- och universitetsmiljöer. Arbetet kommer under år 2002 att resultera i en rapport med redovisning av övergripande nationella initiativ rörande virtuella universitet. En utvärdering av utvecklingsprogrammet för avancerade Internetapplikationer och nätverkstjänster (NORDUnet II) har påbörjats. Målsättningen för forskningssamarbetet är att stärka de områden där Norden kan hävda sig internationellt eller där de nordiska länderna har specifika intressen och förutsättningar. Ministerrådet har beslutat att under perioden 2002–2006 genomföra ett pilotprojekt med nordiska institutioner för *spetsforskning* (Centres of Excellence). Antalet centrum beräknas uppgå till tre fyra och finansieras med hjälp av både nordiska och nationella medel.

Det finns en särskild nordisk *stipendiordning* för Baltikum och nordvästra Ryssland, som bl.a. kan användas för deltagande i NORDPLUS nätverk. Dessutom finansieras ett samverkansprojekt, A school for all, vars syfte är att höja kvaliteten på specialundervisningen i de baltiska länderna.

Det nordiska samarbetet inom *miljöområdet* styrs av miljöhandlingsprogrammet för perioden 2001–2004 och av strategin för hållbar utveckling i Norden. Projektverksamhet bedrivs i en rad arbetsgrupper. Särskilt viktiga miljöfrågor för Norden den närmaste framtiden är havsmiljö samt miljö och hälsa. Finansieringsfrågor relaterade till Ryssland och det nordiska miljöfi-

nansieringsbolaget Nefco har diskuterats löpande. Beslut har tagits om att öka Nefco:s grundkapital med 40 miljoner euro till 120 miljoner euro.

I samarbetet på det *näringspolitiska* området har stor vikt fäst vid de små och medelstora företagen. Aktiviteterna under året har inriktats främst på konkurrenskraften, elektronisk handel och andra näringspolitiskt relaterade IT-frågor, turism samt en hållbar strategi inom näringslivssektorn. Inom ramen för ett nordiskt samarbetsprogram för näringssektorn för åren 2002–2005 skall bl.a. arbetet med genomförande av Norden som en sammanhängande näringsregion fortsätta med samarbete kring kunskap och teknikspridning. Ministerrådet har fastslagit att ämbetsmannakommittén för näring och Nordisk industrifond skall rapportera till ministerrådet om det fortsatta arbetet inom detta område en gång om året. Ministrarna har även godkänt ett utkast till jämställdhetspolitiska målsättningar inom näringssektorn.

I september 2001 hölls ett möte med Nordiska ministerrådets *IT*-ministrar, som bl.a. diskuterade åtgärder mot den ”digitala klyftan”.

Det nordiska *regionalpolitiska* samarbetet syftar till att understödja de nordiska ländernas nationella regionalpolitik genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Nordiska ämbetsmannakommittén för regionalpolitik (NÄRP) förbereder ärenden inom sektorn och har under ministerrådet ansvar för samarbetets utveckling. Institutet Nordregio (Nordiskt Center för Regional utveckling) är ett viktigt instrument för det nordiska samarbetet inom regional utveckling. Institutet är lokaliserat till Stockholm. Under året har det nya samarbetsprogrammet för regionalpolitik för perioden 2001–2005 börjat förverkligas. Programmet innebär en ökad fokusering på erfarenhets- och kunskapsutveckling samt på förbättrad målstyrning och uppföljning. Samarbetet mellan regioner, med tyngdpunkt på medfinansiering av Interregprojekt, har fortsatt varit den budgetmässigt högst prioriterade verksamheten. Efter ett av ministerrådet finansierat seminarium om närområdessamarbetet och EU:s nordliga dimension beslöt NÄRP hösten 2001 att inleda ett projekt för stödjande av nätverksutbyggnaden mellan de baltiska och de nordiska ländernas gränsområden. Kopplingarna mellan regional utveckling och insatser inom informationsteknik är av fortsatt stort intresse. Norge kommer att fokusera på informationstekniken under sitt ordförandeskap år 2002.

Ett nytt samarbetsprogram för *arbetsmarknadssektorn* trädde i kraft 2001 och gäller under perioden 2001–2004. Programmets huvudmål innefattar frågor om full sysselsättning, avskaffande av gränshinder, trygghet i arbetsmiljön och arbetslivet samt frågor som gäller den nordiska välfärdsmodellen. Utvecklingen av arbetskraftens rörlighet i det gränsregionala samarbetet är ett centralt område för arbetet inom sektorn. Aktiviteter för att undanröja hinder för arbetskraftens rörlighet på den nordiska arbetsmarknaden har fortsatt mot bakgrund av de s.k. hinderkataloger som tagits fram.

Till grund för regeringssamarbetet på *social- och hälsovårdsområdet* finns dels ett samarbetsprogram, dels ordförandeskapets prioriteringar. Den särskilda grupp som sysslar med närområdessamarbetet har under året fortsatt de omfattande satsningarna på det nordiska smittskyddsprojektet samt på Nor-

diska hälsovårdshögskolans utbildningsarbete i närområdet. Under året har man fortsatt genomförandet av handlingsplanen för utsatta barn och unga i närområdet. De nordiska informationskontoren har en viktig roll i detta arbete och har också tilldelats särskilda medel för egna satsningar på barn- och ungdomsprojekt.

Regeringsskrivelsen beskriver även det nordiska samarbetet inom sektorerna *kultur, energi, jord- och skogsbruk, fiske, bygg- och bostadsfrågor, transport, infrastruktur och trafiksäkerhet, ekonomi och finanspolitik, livsmedelsfrågor, konsumentpolitik, jämställdhet, migrations- och flyktingpolitik, ungdomspolitik, säkerhets- och försvarspolitik samt lagstiftningsarbete*. Även inom flertalet av dessa sektorer förekommer projekt inriktade på samarbete med närområdet.

Redogörelsens huvudsakliga innehåll

Redogörelse till riksdagen 2001/02:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse angående verksamheten år 2001 avser parlamentarikersamarbetet inom Nordiska rådet. I redogörelsen beskrivs de möten som avhållits och de politiska utvecklingslinjerna i samarbetet. Nordiska rådet, som i år firar sitt 50-årsjubileum, har under de senaste 10 åren genomgått mer genomgripande förändringar än tidigare under sin historia. Förändringar i omvärlden har följts av organisatoriska förändringar i arbetet inom Nordiska rådet. Vid rådets 53:e session i Köpenhamn den 29–31 oktober 2001 beslutade plenarförsamlingen om ändringar i rådets organisation. Ändringarna innebär bl.a. att man överger den tidigare geografiska utskottsindelningen och övergår till en *fackindelning av utskotten* inom områdena kultur och utbildning, medborgar- och konsumentfrågor, välfärd, miljö och naturresurser samt näringsfrågor. Från redogörelsen kan också nämnas den arbetsgrupp om den nordliga dimensionen, ledd av den svenske riksdagsledamoten Kent Olsson, som lade fram en rapport till rådets 53:e session. I denna understryks vikten av dialog mellan parlamentarer i Nordiska rådet, i de nordiska parlamenten och i Europaparlamentet kring den nordliga dimensionen. En annan arbetsgrupp har berett frågan om en strategi för det framtida nordiska samarbetet.

Utskottets överväganden

Relationerna till närområdet

Ett flertal motionsyrkanden tar upp det nordiska samarbetets roll i att främja utvecklingen i närområdet, dvs. i de tre baltiska länderna, nordvästra Ryssland, Barentsområdet och Arktis.

I motionerna 2001/02:U3 (m), 2001/02:U203 (m), 2001/02:U223 (m) yrkande 1 samt 2001/02:U303 (m) yrkande 24 föreslås att de baltiska staterna skall erbjudas medlemskap i Nordiska rådet. Likalydande motionsyrkanden har behandlats under tidigare riksmöten. En förändring i förhållande till tidigare liknande yrkanden är att motionärerna bakom motion 2001/02:U3 (m) specifikt nämner en tidsram för medlemskapet, nämligen att detta skall erbjudas under år 2003. I sitt betänkande 1999/2000:UU9 uttalade utskottet att det delade motionärernas bedömning av vikten av ett utvecklat samarbete med de baltiska länderna samt att det arbete som utförts av dåvarande När-områdesutskottet spelat en viktig roll i det sammanhanget. Därefter uttalade utskottet:

När det gäller medlemskap konstaterar dock utskottet att det nordiska samarbetet vilar på den språkliga och kulturella gemenskapen de nordiska länderna emellan. Det nordiska samarbetet är ingen internationell organisation där andra länder kan söka medlemskap. De baltiska länderna har inte heller uttryckt någon önskan om att få medlemskap i Nordiska rådet.

Det bör i sammanhanget framhållas att både Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet i dag bedriver ett nära samarbete med de baltiska länderna, vilket bl.a. resulterat i regelbundna gemensamma möten mellan Nordiska rådet och den baltiska församlingen. Representanter för den baltiska församlingen deltar bl.a. i Nordiska rådets arbetsgruppsmöten i de frågor som är av ömsesidigt intresse. Vidare inbjuds baltiska parlamentariker som gäster till Nordiska rådets sessioner.

Detta uttalande upprepades i betänkande 2000/01:UU13. Utskottet finner inte skäl att ändra sin bedömning, men vill i sammanhanget nämna den pågående översynen av de strategiska målsättningarna för närområdessamarbetet inom ramen för uppföljningen av rapporten Närmare Norden.

Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2001/02:U203 (m), 2001/02:U223 (m) yrkande 1, 2001/02:U303 (m) yrkande 24 samt 2001/02:U3.

Motionerna 2000/01:U705 (fp) yrkande 1, 2001/02:U268 (c) yrkandena 1 och 12 samt 2001/02:U341 (fp) yrkande 1 tar alla upp olika aspekter på hur det nordiska samarbetet bör understödja utvecklingssträvandena inom ramen för den nordliga dimensionen i EU-samarbetet. Motionerna 2000/01:U705 (fp) yrkande 1, 2001/02:U268 (c) yrkande 1 och 2001/02:U341 (fp) yrkande 1 är likalydande och allmänt inriktade på ett sådant understöd. Motion

2001/02:U268 yrkande 12 berör därutöver även andra regionala samarbeten: Östersjöstaternas råd, Barentsrådet och Arktiska rådet.

Utskottet delar motionärernas syn på vikten av att de regionala samarbetsstrukturerna samverkar och understödjer varandra. Utskottet konstaterar därvid att det svenska ordförandeskapet i EU första halvåret 2001 lade ned betydande energi på att befästa och utveckla den nordliga dimensionen på EU:s dagordning. Den särskilda arbetsgruppen inom Nordiska rådet för den nordliga dimensionen har även gjort ett viktigt arbete för dessa frågor. Det arbete som nu äger rum för att följa upp rapporten Ny nordisk dagordning tar också upp just relationerna till närområdet som ett av fem prioriterade områden för det nordiska samarbetet under de kommande åren.

Utskottet ser även dessa frågor som kopplade till den pågående översynen av de strategiska målsättningarna för närområdessamarbetet. Rapporten Närmare Norden har behandlats i de nordiska samarbetsorganen under år 2001, och dess förslag kommer att implementeras i ett nytt närområdesprogram för perioden 2003–2005.

Med det anförda anser utskottet att motionerna 2000/01:U705 (fp) yrkande 1, 2001/02:U268 (c) yrkandena 1 och 12 samt 2001/02:U341 (fp) yrkande 1 kan besvaras.

Motion 2001/02:U341 (fp) yrkande 2 handlar om stödsatser för enklaven Kaliningrad. Motionären nämner själv ett par av de åtgärder som redan vidtagits eller planeras, nämligen tillsättandet av en särskild rapportör för Kaliningradfrågan inom Nordiska rådet samt strävandena att öppna ett informationskontor för Nordiska ministerrådet i Kaliningrad. Rapportören skall enligt sitt mandat bedöma behovet av nordiska insatser i enklaven för att stödja en positiv utveckling vad gäller uppbyggnaden av ett civilt samhälle. En viktig önskan är att främja att arbetstillfällen skapas inom den icke-militära sektorn. Från den särskilde rapportören kan därför konkreta förslag väntas framöver. Med detta anser utskottet att motion 2001/02:U341 (fp) yrkande 2 kan besvaras.

Nordbors rättigheter

Motion 2001/02:U341 (fp) yrkande 3 tar upp frågan om problem som möter ”gränsgångare”, dvs. personer som regelbundet pendlar över en nordisk nationsgräns. Detta har varit ett prioriterat område för det finländska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Rubriken Nordbo 2001 på det finländska ordförandeprogrammet syftar just på ambitionen att se samarbetet på olika områden ur den enskilde nordiske medborgarens perspektiv. En särskild utredare överlämnade sin slutrapport i frågan till Nordiska ministerrådet den 15 april 2002. Rapporten är nu föremål för uppföljning i ministerrådet med sikte på att förslag om åtgärder skall kunna lämnas vid Nordiska rådets session i höst. Vidare har välfärds- och rättighetsfrågorna respektive den inre marknaden i Norden lyfts fram som två av fem prioriteringar för framtiden

inom ramen för Ny nordisk dagordning. De frågor motionären tar upp kommer därmed att få välförtjänt uppmärksamhet. Med det anförda anser utskottet att motion 2001/02:U341 (fp) yrkande 3 kan besvaras.

Miljö- och hälsofrågor, sociala frågor

Motion 2001/02:U268 (c) yrkande 4 tar upp behovet av nordiskt samarbete vad gäller miljö, hälsa och sociala frågor. Tonvikten i motionen ligger på att avhjälpa brister i Ryssland på dessa områden. Utskottet delar här, liksom ovan rörande allmänt samarbete inom närområdet, motionärens syn på vikten av relevanta stödåtgärder. Utskottet konstaterar också att miljöfrågor var en av de prioriteringar som det svenska ordförandeskapet lyfte fram för den nordliga dimensionen. Miljöfrågor är även en av fem prioriteringar inom ramen för Ny nordisk dagordning. Med det anförda anser utskottet att motion 2001/02:U268 (c) yrkande 4 kan besvaras.

Motion 2001/02:U240 (c) tar upp planerna på en sprängning i Idefjorden vid norsk-svenska gränsen. Utskottet konstaterar att denna fråga vid flera tillfällen har varit föremål för bilaterala kontakter mellan Sveriges och Norges regeringar. Regeringen har också inför riksdagen redogjort för sin uppfattning att Idefjordens unika karaktär gör en utvidgning av farleden oförenlig med den svenska ambitionen att bevara områdets höga naturvärden. Den planerade utvidgningen av farleden Idefjorden rör svenskt territorium och kan därför inte realiserar utan svenskt medgivande. Regeringen beslöt i januari år 2000 att med stöd av 17 kap. miljöbalken pröva tillåtligheten av den planerade utvidgningen av farleden med innebörd att den norska projektledningen inte kommer att kunna förverkliga sina planer på svenskt område utan att först erhålla regeringens tillstånd. Då ansökan inte gjorts har någon miljöprövning ännu inte genomförts. Den svenska regeringen har även föreslagit den svenska delen av Idefjorden som ett s.k. Natura 2000-område. Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden som håller på att byggas upp inom EU. Syftet är att bevara naturtyper och livsmiljöer för arter som EU-länderna har kommit överens om att bevara.

Utskottet utgår från att regeringen genom ett aktivt agerande fullföljer sina ambitioner. Med det anförda finner utskottet att motion 2001/02:U240 (c) kan besvaras.

Regional utveckling, IT-satsningar m.m.

Några motionsyrkanden tar upp behovet av regional utveckling inom Norden – såväl i de fem nordiska staterna som i närområdet. Motion 2001/02:U268 (c) yrkande 10 nämner en mångfald av aspekter på regional utveckling, nämligen uppbyggnad av infrastruktur, kunskapsutveckling, teknikuppbyggnad och kompetensöverföring, och detta både inom de nordiska länderna och i närområdet. Samma motion lyfter i yrkande 5 fram behovet av att skapa goda förutsättningar för engagemang i produktiva verksamheter,

vilket i motionstexten exemplifieras med stabila regler när det gäller tullar, gränskontroller, personlig rörlighet och att motverka handelshinder i övrigt. Vidare i samma motion, *yrkande 6*, betonas behovet av en uppbyggnad av infrastruktur för IT i Norden.

Nordiska rådet behandlade så sent som i april 2002 en rapport om EU:s regionalpolitik som också berör IT-frågor. Härvid underströks vikten av att de nordiska EU-medlemmarna formulerar ett gemensamt förhållningssätt inför förhandlingarna om EU:s kommande regionalpolitiska program år 2006. Vidare betonades att alla nordiska medborgare bör få tillgång till den nya tekniken. Ett möte mellan Nordiska rådet och de nordiska ministrarna med ansvar för regionalpolitik är planerat till hösten 2002. Rörande IT-frågor noterar utskottet vidare att dessa lyfts fram inom ramen för samarbetet på flera olika områden: utbildning och forskning, näringspolitik, regionalpolitik, etc. I planen "Ny nordisk dagordning" för de närmaste årens samarbete lyfts teknikfrågor, och där särskilt informationsteknik, fram som den första av fem prioriteringar.

Med det anförda anser utskottet att motion 2001/02:U268 (c) yrkandena 5, 6 och 10 kan besvaras.

Organisationsfrågor

I motion 2001/02:U223 (m) *yrkande 2* föreslås att även ledamöter i Europaparlamentet skall kunna nomineras till Nordiska rådet. Utskottet har vid tidigare tillfällen behandlat liknande yrkanden och har därvid inte velat förorda att Europaparlamentariker från de nordiska länderna nomineras som delegater till Nordiska rådet. Som motivering har bl.a. anförts att Europafrågorna redan har en självklar plats i Nordiska rådets verksamhet och att de löpande kontakterna mellan Nordiska rådet och Europaparlamentarikerna stärkts. Europaparlamentets ledamöter kan redan i dag delta i Nordiska rådets "temamöten", med full yttranderätt. De kan också delta i rådets sessioner. I samband med omorganisationen av utskottsstrukturen inom Nordiska rådet har det även slagits fast att ordförandena i de nyskapade fackutskotten skall etablera kontakt med motsvarande utskott i Europaparlamentet. Med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motion 2001/02:U223 (m) *yrkande 2*.

I motion 2001/02:U223 (m) *yrkande 3* föreslås att utskotten i de nordiska ländernas parlament skall ha en aktivare roll i beredningen av de ärenden som behandlas i Nordiska rådet, och i motion 2001/02:U223 (m) *yrkande 4* krävs en fortsatt reformering av Nordiska rådet.

Utskottet vill understryka att ett betydande reformarbete har genomförts i Nordiska rådet sedan mitten av 1990-talet, vilket inneburit en ny inriktning på verksamheten, nya arbetsformer och ny organisation. Sedan den 1 januari 2002 råder en ny utskottsindelning i Nordiska rådet. Den nya rådsorganisationen har också bl.a. öppnat sig för nya mötesformer, s.k. temamöten, där andra än rådsmedlemmar och regeringsrepresentanter kan delta i debatten. Utskottet vill understryka det rimliga i att, efter en så pass omfattande omor-

ganisation, den nya organisationen skall få chansen att finna sina former innan nya, större organisationsförändringar diskuteras på nytt.

Frågan om det nordiska samarbetets förankring i de nationella parlamenten är likväl viktig. Utskottet konstaterar att det inletts en försöksverksamhet där utskott från de nordiska länderna har hållit särskilda möten. Detta är en del av det reformarbete som fortsätter inom det nordiska samarbetet och som kontinuerligt bör utvärderas. De frågor som tas upp i yrkandena 3 och 4 kan även komma att behandlas inom ramen för den kommande uppföljningen av rapporten Ny nordisk dagordning.

Med vad som ovan anförts anser utskottet att motion 2000/01:U223 (m) yrkandena 3 och 4 kan besvaras.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Relationerna till närområdet (punkt 3)

av Bertil Persson, Göran Lennmarker, Liselotte Wågö och Sten Tolgfors (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:U3, 2001/02:U203, 2001/02:U223 yrkande 1 och 2001/02:U303 samt förklarar motionerna 2000/01:U705 yrkande 1, 2001/02:U268 yrkandena 1 och 12 samt 2001/02:U341 yrkandena 1 och 2 besvarade med vad utskottet anfört.

Ställningstagande

De baltiska länderna har deltagit i Nordiska rådets arbete under ett flertal år. I november 2002 fattar NATO:s medlemsstater beslut om utvidgning. Estland, Lettland och Litauen förväntas bli inbjudna att bli medlemmar i NATO. Estland, Lettland och Litauen förhandlar om medlemskap i EU. I december 2002 förväntas de bli inbjudna att bli medlemmar i EU. Efter beslut om utvidgning av NATO och EU vore det märkligt om Nordiska rådet inte kunde inbjuda Estland, Lettland och Litauen att bli medlemmar. Det är nu hög tid att erbjuda Estland, Lettland och Litauen att bli medlemmar i Nordiska rådet. Sverige skall därför verka för att de baltiska staterna erbjuds medlemskap i Nordiska rådet under år 2003. Detta bör ges regeringen till känna. Mot bakgrund av vad som nu anförts bör motionerna 2001/02:U3 (m), 2001/02:U203 (m), 2001/02:U223 (m) yrkande 1 samt 2001/02:U303 (m) bifallas.

2. Organisationsfrågor (punkt 7)

av Bertil Persson, Göran Lennmarker, Liselotte Wågö och Sten Tolgfors (alla m), Marianne Andersson (c) samt Karl-Göran Biörsmark (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:U223 yrkande 2 samt

förklarar motion 2001/02:U223 yrkandena 3 och 4 besvarad med vad utskottet anför.

Ställningstagande

Många centrala frågor i det nordiska samarbetet har också en europeisk dimension, och många EU-frågor har betydelse för utvecklingen inom Norden. Mot den bakgrunden finner vi att kretsen av valbara delegater bör utökas med folkvalda EU-parlamentariker från de nordiska länderna. Riksdagens partier bör t.ex. kunna nominera partipolitiskt proportionellt bland såväl riksdagens ledamöter som svenska Europaparlamentariker. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande.

1. Särskilt yttrande angående ökat engagemang för de nationella parlamenten i det nordiska samarbetet (punkt 7)

av Bertil Persson, Göran Lennmarker, Liselotte Wågö och Sten Tolgfors (alla m).

Ett närmare samarbete mellan parlamenten skulle medföra ökade kontaktytor och därmed ökad möjlighet till utbyte av information och erfarenheter mellan parlamentariker. Det skulle även förenkla möjligheterna att arbeta vidare nationellt med de frågor man beslutat om inom ramen för arbetet på den nordiska nivån. Det finns alltså behov av att ytterligare involvera de nordiska ländernas parlament i det nordiska samarbetet.

I syfte att möjliggöra ett fördjupat engagemang för de nordiska parlamenten i det nordiska samarbetet föreslås att fackutskotten i de nordiska ländernas parlament bereds möjlighet att mötas för att dryfta angelägna frågor. Försök som har gjorts inom detta område har varit framgångsrika.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

2001/02:90 I skrivelsen redogör regeringen för samarbetet under år 2001 mellan de nordiska ländernas regeringar, med huvudsaklig inriktning på verksamheten i Nordiska ministerrådet.

Redogörelsen

2001/02:NR1 I redogörelsen berättar Nordiska rådets svenska delegation om parlamentarikersamarbetet inom Nordiska rådet år 2001.

Följdmotion till redogörelsen

2001/02:U3 av Bertil Persson m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om erbjudande till de baltiska länderna om medlemskap i Nordiska rådet år 2003.

Motioner från allmänna motionstider

2000/01:U705 av Elver Jonsson och Runar Patriksson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att understödja det nordisk-ryska samarbetet vid genomförandet av EU:s nordliga dimension.

2001/02:U203 av Lars Hjertén och Kent Olsson (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till utökning av medlemskap i Nordiska rådet i enlighet med vad i motionen anförs.

2001/02:U223 av Göran Lennmarker m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att möjliggöra medlemskap i Nordiska rådet för Estland, Lettland och Litauen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nominering av ledamöter i Europaparlamentet till Nordiska rådet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riksdagsutskottens roll i det nordiska samarbetet.

namn på dokumentegenskap.Fel! Okänt namn på dokumentegenskap.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fortsatt reformering av Nordiska rådet.

2001/02:U240 av Åsa Torstensson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett förbud mot sprängning av fjordklacken i Idefjordens mynning.

2001/02:U268 av Marianne Andersson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det fortsatta kontinuerliga och konsekventa arbetet med den nordliga dimensionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av nordiskt samarbete vad gäller miljö, hälsa och sociala frågor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom ramen för den nordliga dimensionen skapa goda förutsättningar för engagemang i produktiva verksamheter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbyggnaden av infrastruktur för IT i Norden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utvecklad regionalpolitik som syftar till att stimulera uppbyggnaden av infrastruktur, kunskapsutveckling, teknologiuppbyggnad och kompetensöverföring såväl i Norden som i de nya medlemsländerna.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att prioritera det organiserade samarbetet inom ramen för den nordliga dimensionen.

2001/02:U303 av Bo Lundgren m.fl. (m):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om medlemskap för de baltiska staterna i Nordiska rådet.

2001/02:U341 av Elver Jonsson (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att understödja det nordisk-ryska samarbetet vid genomförandet av EU:s nordliga dimension.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för en ekonomisk och demokratisk utveckling i enklaven Kaliningrad.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om orsakerna till gränsgångares problem och åtgärder för att främja ökad rörlighet och smidigt vardagsumgänge över gränserna.